gride etiam & catula, canis ferus generatur: ut ludibundos ex cane, simiáq; fœmina: contingit enim, tametsi rarò, quoniam simiæ, ut homines, non ut canes concumbunt. Sed cùm deprehensum ex cane, & muliere procreatum infantem atq; educatum, quamuis diuersitas temporis gestationis uteri accederet, constat faciliùs ex cane & simia canem posse procreari.

Murium, & talparum natura satis affinis: quoniam sub niue & ipsi latitant: discurrunt uijs, quasi arte fabricatis. latibula quoq; condunt, & procreant, uescuntúrq; uermibus in borealibus regionibus. Causa est, quòd terra sub niue incalescit, nuda ad altitudinem duorum passuum congelatur, sed infra quasi tepet. Mures sub niue.

CVRA QVADRVPEDVM.

CAPVT XXXII.

CVRAM quadrupedum intelligimus, uelut etiam de auibus dicetur: ut quæ cicures sunt, seruentur, doceanturq; quæ syluestres, capiantur, & ex his captæ mansuescãt. Quædam uerò mediæ sunt inter cicures, & agrestes, uelut testudines: cochleæ, cuniculíq;. Capiuntur syluestres feræ (ut referunt) in Hispania, bobus, quasi ridicula fabula post illos enim uenator graditur, bouem feram uersus impellens, sagittáq; ubi proximus fuerit, inteautam lædit. Hoc seu uerum sit, seu non, satis constat ubi ferarum sit copia, prodesse posse: addunt, boues ad hoc solere doceri. Eosq; quos ego ob cornuum magnitudinem deductos in Germaniam existimabã tales fuisse, argumento, quòd alter non admodũ longa habebat cornua. Et certè in Anglia, boum genus longiora habere solet: ut absurdè Venatio cũ bobus.

propter

propter id, alter ille bos duceretur. Cùm uerò animalium quadrupedum, curam docere propositum sit, constat nullum inter hæc, imò omnia esse generosius aut utilius homini equo ipso, quare ab illius cura incipere decet. Sunt autem morbi duorũ generum, uelut & in nobis, animi, corporisq́. Si igitur equus uel sessorem respuat, uel nauim ingredi nolit, uel timeat rotas, aut alia, idq́ maximè contingit cæstratis, & qui malè uident, & timidis lapillum ex filo suspensum in aurẽ immittito. Si hoc non prosit, quòd illorum sensum perturbat, oculi uitta uinciantur: profuit hoc sæpè. Virga etiam si cedantur crura, quæ retrò agit aut eleuat: ignis quoq́ caudæ submissus, tum instrumentum ferreum, quod dum retrocedit, illũ pungit & sauciat: optimum enim hoc est: ita si in humum procumbat, infra uentrẽ sint aculei. Quòd si moderatè solùm obnitatur, non sit autem reses, leniter castigandus, & rei quam timet admouendus: nam acriter ubi impellatur, durior sæpè fit, quòd maius periculum subesse existimet. Herpeti uerò, quem uermem uocant ueterinarij, uermiculum, qui in cardui fullonum uertice nascitur pennæ anseris inclusum, absq́ offensa, discissa cute frontis, inserito, consuito q́ uulnus. Solet uiginti post dies emori, totidemq́ diebus equus liberatur. Alij hellebori frustum recondunt: urtica fœtida in potu & cibo data (scrofulariam uocant) est proprium huius morbi auxilium. Curant alij igne, alij sectione uenæ, atq́ purgationibus, quæ duo fermè omnibus morbis equorũ conueniunt: cùm enim parùm dormiant, plurimo uerò cibo utantur, atq́ exercitio, tum absq́ ordine, utroq́ auxilio indigent. Ex purgationibus maximè, conuenit medicamentum, quod ex myrrha, gentiana, aristolochia longa, radicibus ebuli, & baccis lauri constat. Cursu à purgatione exercentur, in aqua autem

Equis obstinatis.

Equorum herpeti.

Equorum generalis ratio curationis.

autem ab ustione: liberis in pascuis ab utroq; nutriuntur. Generaliter autem si in pascuis non sint, loco calido ægri equi alendi sunt, bonisq; cibis. Sanguis castratis non adeò minuendus, quia minùs abundant: eò & plus etiam si abundent, læduntur. Agaricus pro medicamento maximè anhelosis conuenit, & fœnugræcum: sic equum meum curaui: laudant ueteres omnes sanguinem catuli, qui decem dies non excesserit, in potu. Item potens auxilium: ex amaris nucibus hydromellite, & sylueſtris cucumis radice fiant pastilli, & cum melle dentur: radix quoque herbæ lanariæ pectori, uel aurium, uel narium radicibus impacta, uel ex mori radice errhinum, & capitis frictio cum uino, modico olei adiecto. Cæterùm, familiaria auxilia, acria & ualida esse solent, cuiusmodi sulphur, nitrum, piper, castoreum: rutha quoque in pluribus morbis conuenit, uictus plerunque abstinentiam equi sibi instituunt. Exhiberi debent omnia cum lacte aut uino. Sed & gentianæ radix utilissima est.

Equis anhelosis.

Equorum gressum, quem aliqui uocant tolutarium, alij gradariùm, seu asturconem, qua ratione fiat, in libris de Subtilitate docuimus, uerùm fieri etiam alio modo, quo Galli utuntur, haud dubium est: cùm enim equus trifariàm moueatur, uel extremam pedis iuncturam flectendo, uel genu. Itali, ligatis binis, & binis pedibus, dextris inuicem, atq; sinistris inuicem, cogunt eos binos, & binos simul mouere, spatula etiam mota, sed genu præcipuè agitato, atq; flexo. Galli, ultimã pedis iuncturam arcto uinculo omniũ pedum deuinciunt: ita fit, ut cogatur equus genua mouere. Atq; ita patet ad asturconis disciplinam pertinere, ut genua flectat. Nam si iuncturam solam inferiorem moueat, etiã si ambas dextras simul atq; sinistras, non perfici gradarium gressum con-

Asturconũ seu incessus equorũ ratio.

constat. Sunt igitur duo genera gradarij incessus equorũ: Gallicus, cùm genua simul mouentur, spatula uix: cũm uerò genua, & spatulæ: Italicus. Mollior est incessus quicunq; sit altiore iunctura, quoniam modico interuallo mochlij multum spatij superatur. Mulæ tum molliter incedunt, mota inferiore iunctura, uocaturq; incessus ille Traina: cùm autem genu asturcomus cõcutit, magis genu flexum, quàm pes, quod altius cadat, dum figitur.

Canes longo pilo dociles.

Canes uerò qui tenuissimo & molli pilo sunt, ingeniosi ac dociliores reliquis sunt: quoniam mollis pilus sicci animalis esse nõ potest, nisi ob tenuitatem: unde tenues humores significat, & sanguinem tenuem. In cane autem, & calido animali, tenuis sanguis prudentiam affert. Quoniam uerò quod tenue est, & calidum, facilè efferuescit, ob id mordaces plerunq; sunt hi canes.

Equis clauo læsis.

Cũm uerò usus equorum (ut aliâs dixi) maximè sit necessarius, contingit iter agentibus, præcipuè tædiosa iactura, si uel ferream soleam amittant, uel clauo pes lædatur. Afferre solent clauos, & malleolum, idem tenaculæ uices gerit. At si iam ex clauo equus claudicat, exempto illo, & ungulo excauata molliter, ne corona lædatur, aut sordes aliqua lateat, sulphur liquefactum repurgato ulceri indito: soleam exteriùs, ne locum læsum premat incuruato: reliqua, pinguedine & cera oblito, tum soleæ foramina, quæ clauis non complentur. Sic mihi contigit asturchonem Archiepiscopi Amulthonis dono datum, confestim è claudo sanum reddi. Redibam enim tunc è Scotia. Pauca uerba: septem tamen sunt præcepta. Sunt qui sulphuris loco, resina laricis utantur. Sed nihil melius suillo uelle, si adsit. Modus alius melior, excauata ungula, & etiam è directo uulneris rupta corona, ut sabulum exire possit, ferrũ affigitur,

quod

quod inflexum locum non premat, & intus ab ungula abscedat undiq; inde diligenter aqua primò, inde uino eluitur pes, ne quid arenæ, aut saniei omninò insidat: inde imponitur unguentum è terebinthina, cera, oleo, sepo castrati, & melle. Demùm corium ita inseritur, ut prohibeat, ne arena, uel aqua possit ingredi: lignis enim cancellatis intra ferrum hæret pedis ungulæ. Sic statim licet equum inscendere, & expertus sum.

Scabiei equorum, mundities, sanguinis detractio, si ferat, purgatio, cibus bonus, sulphur, argentum uiuum, mel, pix liquida, sal, cicutæ succus, acetum, alumen, helleborus, sapo liquidus, oleum, fuligo, stercus suillum, calx: atq; horum quædam, & pro natura morbi, conferunt, & reliquis animalibus. Confert & radix cucumeris asinini, quæ cum nitro pilos nigros in albos commutat. Sed ut ad rem redeam, oleum laurinum, & suillus adeps etiam multùm conferunt scabiei. Pituitam non solùm in his, sed cæteris iumentis curant surculi hellebori, uel cyclamini, aut radicis cucumeris anguini per aurem traiectus. Manifestum est autem quot morbos pituita in cerebro in his animalibus, & quam graues generare soleat, grauedines, destillationes, reugmonem, ac talia multa.

Scabiei remedia.

Vt pili è nigro in albũ mutentur.

Equorum pituitæ.

Caput equi pulli si sæpiùs frigida lauetur: extenuatur, & macrescit. At contrà si collum calida, crassescit, crinesq; parcescũt, iubaq; pulchrior euadit. Equorum autem omnibus morbis sordidis, quiq; cutem paulò altiùs penetrant, aut omninò non penetrant, conducit, ut strigili ad sanguinẽ usq; fricentur, inde lauentur lixiuio facto ex una parte calcis, duabusq; lomenti fabarum, & tribus cineris fraxini: ita tamen ne coquantur, sed solùm frigidæ infundãtur: ubi optimè laueris, inungito unguento ex hydrargirio, helleboro, sula

Equi ut habeant parcum caput, & iubã pulchram.

Cutis omnibus morbis equorum.

ro, sulphure, alumine, tussilagine, porci axungia exceptis.

Equi doloribus laborātes, quomodo dignoscātur.

Laborant gregales equi sola podagra, qua excidunt ungues, sed renascuntur: in domesticis ileos uehementissimus, & repentinus est morbus: indicium est, cùm posteriora crura ad priora contrahunt, ut fermè pedes collidantur, ægréq; incedunt. Demùm ibi sæuierit, se prosternunt, existimantes sic posse morbum propulsare: respiciunt etiam latera, cùm credant causam, quæ illos urget, externam esse, posseq; illam deprehendere. Contingit multis de causis: uel abscessu, & hic propè insanabilis est, supprimiturq; urina, & aures refrigerantur: quod commune est signum, in equis febre laborantium. Et si quid iuuat, esti sectio uenæ duplicata, ac cum multa sanguinis effusione. Quæ uerò à flatu fit, copiosa olei perfusione indiget: & si rectè curetur, non pereunt. Supprimitur in his uenter, & urina: sed uentri consulimus enematibus: & si non proficiant, porrum immittitur sapone Gallico illitum, atque inde celeriter per accliuia deducatur. Cumq; uentre purgato urina non profluit, allium & cimices contundantur, succusq; eorum expressus immittatur: iuuant & fomenta iuxta testiculos, ex decocto cressonũ, paritariæ, & radiculis porrorum. Quòd si nec hæc iuuent, equa iuuencula propè alligetur: excitato enim calore in partibus illis, & uenerii tensione locis dilatatis, discussoq; ob calorem humore, equoq; ob libidinis stimulum excitato, lasciuienteq; urina profluet. Eadem ratio in his, qui ob fecum retentionem dolent: aut aliam ob causam. Sed si ex eruditate, uinum cum pipere & cumino deuorandum dabis. Solent enim plerunque in hunc morbum incidere, cùm excalefacti in frigido loco manserint, aut frigidam aquam biberint, aut epota plurima aqua celeriter ambulauerint, nonnunquã etiam si hordeum,

& magis

& magis triticum magna copia deuorauerint: neque ullum malum magis præsentaneum, & lethalius, quodq; celerem afferat mortem. Porrò ex his causis atq; cura, ad singulorũ cognitionem & curam deuenies.

Habet præterea equus quinq; uoces, affectus eius significantes. Hinnitum alacrem, quo alacritatem declarat: longus est, non tamen multum, & in fine uox exaltatur, calcitrat, sed innoxiè. Cùm uerò hinnit, longa uoce, quam in fine remittit, desiderat & uocat socium, aut equam, cùm qua concubuit (ideò Darius regno dignus censeri non debuit, nam alterius generis est hic hinnitus) in hoc non calcitrat. In dolore, nullam uocem: sed si multum premat, gemitum emittit, submissa uoce. Hinnitus breuissimus, iræ signum est: tunc'q; aures demittere solet, sicut uox rauca, quàm naribus solùm emittere uidetur, est'q; similis rugitui leonis, timorem declarat: atque in his duobus affectibus, calcitrat & ferit equus, si generosus sit. Cæterùm, ut in ira ad collum aures demittit, ita in timore erigit, atq; in anteriora tendit. Habes igitur uoces principaliorum affectuũ, lætitiæ, desiderij, iræ, doloris, & timoris, nec fallit in his: aliâs non habet.

Equorũ uoces quinq;

Boues, ne pedes subterant priusquàm in uiam quoquam addas, pice liquida cornua infima ungito. Cornua uerò iuuenorum, si cera oblinantur calida, ducuntur in quamuis uolueris formam.

Boues ne pedes subterant.

Boũ cornua quomodo formentur.

Bos si ægrotare cœperit, dato continuò ei ouum unum gallinaceum crudum, integrum deuoret: postridie caput ulpici conterito, & in uase ligneo terito, & cum hemina uini facito bibat sublimiter, bos'q; ipsus & qui dabit sublimiter sitiet: ieiuno boui dato. Ad mictum sanguinis, qui eis pro peste est, certum remedium: phasellorum rubeorum uncias

Boũ morbi.

Bobus sanguinẽ minentibus.

tres, piperis, seminis genistæ, singulorũ drachmas sex, dentur contrita ex uino fuluo singulis diebus.

Bobus à morbis præseruandis.

Vbi uuæ uariæ cœperint fieri, bobus medicamentum dato quotannis uti ualeant: pellem anguinam ubi uideris tollito, & cõdito, ne quæras cùm opus fiet: eam pellem, & far, & salem, & sarpillum, hæc omnia unà conterito, cum uino dato bobus omnibus, ut bibant per æstatem: boues aquam bonam & liquidam bibant semper curato, ut ualeant, refert. Catonis est.

Boũ lectus.

Equis ac bobus roboreæ plantæ cũ stamine supponantur: sic enim iacentibus molle, stantibus durũ fiet.

Boues ut pinguescãt.

Pinguescunt boues dulcibus frondibus ulmi, Sole, & lotione aquæ.

Talpas ut tollas.

Talpas Græci hoc genere persequuntur: nucem perforari iubent, uel aliquod pomi genus soliditatis eiusdem, ibi paleas & ceram cum sulphure sufficienter includi, tum omnes paruulos aditus, & reliqua spiramenta talparum diligenter obstrui: unum foramen, quod amplum sit, reseruari: in cuius aditu nucem intus incensam sic poni, ut ab una parte flatus posit accipere, quos ab alia parte diffundatur: sic impletis fumo cuniculis, talpas uel fugere protinus, uel necari.

Mures rusticos ut occidas.

Mures rusticos, si querneo cinere aditus eorum fatures, scabies eos inuadet ac perimet. Dico, nihil est quòd celerius omnia animalia conficiat, napello maximè succo: sed hic antiquis ignotus fuit. Et quæ perimuntur animalia seu quadrupeda, seu aues, seu pisces, non tutò edere fas est.

Canes ut tenẽ deserãt.

Cani si ranam coctam dederis, efficies ut nunquam à te discedat: tot Saserna scripsit in Agriculiura. Verùm ego ranas plures dedisse canibus coctas obiter me existimo, quĩ tamen mihi non paruerunt. Verùm si cùm discedunt, ab alio uerberantur: si cibum à te solùm accipiunt, non deserent.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-30760-p0408-7 DFG

rent. Existimant quidam, exhibito pane sub ala contento, ita ut sudore maduerit, fieri obsequentiores, amantioresq; domini. Alij, quod fœdum dictu est, si manstrubentur. Et si uerùm sit, non tanti est eò turpitudinis descendere, ut caninam beneuolentiam coëmas.

Animalia omnia, non solùm quadrupeda, maximè & celeriter impinguantur post tridui inediam, cibo qui maximè illis conueniat: existimant equis hyoscyamum & testudinum carnem conuenire, tum hordeum ac talia. Ouibus cum cibo salem, quia potu præcipuè impinguantur. Causa huius est, quòd fames in his animalibus superfluum humidum absumit, caloremq; auget, & appetentiam cibi per plures dies excitat. Porrò belluæ, non nisi naturali appetitu urgente, cibos assumunt. Quadrupedibus impinguãdis.

Amurcæ uerò tanti uis est, tanta utilitas, ut etiam boues præseruet à morbis, & cibi auidiores faciat, immixta sensim cibis, atq; potui quarto quintoq; die. Ita etiam exterius cum fece uini ac lupinorum cremore mixta illitaq;, iumentis, tum ouibus seruat pilum ac lanam, & cutim à scabie ac ricinis, imò lanam auget etiam: præstat autem inunctas oues lauare salsa aqua. Mustellarũ genus omne pellitur nidore felis exusti, qua ratione insecta omnia à sui generis. Iumenta ut appetant cibum. Mustelę ne noceant.

Canum uenena sunt, spongia frixa cum adipe: deuoratur enim, nec reddi potest (tumet enim) nec concoqui, est enim contumax. Eadem ratione, sed minus occidunt, pelles animalium: nux illa, quam uomicam uulgus uocat, leuis atque dura, tum uitrum: nam reliqua uenena uomere solent: curantur autẽ oleo copioso ebibito, quod & in morbis sponte nascentibus plerumq; utile est. Canũ morbis.

Vt à feris tutus sis, præter arma, hæc sunt auxilia: Ignis, eum enim horrent: non ita serpentes, nam quædam, Feras ut aceas.

seu ob lucem, seu ob calorem, sponte accedunt. Funis attractus: uel si desit, figat lignum in medio: nam ubi uiderint, insidias timent. Retrò etiã euntes uersus illos, absconso capite, ut aliâs dixi, sed iumenta præcipuè, timẽt. Et cornu, siquis insonet uehementius. Cõstat ergo machinas igneas quadrifariam illas arcere, aspectu ignis, strepitus auditu, fœtoris olfactu, tum demum si attingas. Odore etiam maximè retro abigerentur, si uis odoris, ut soniuus, aut lucis, augeri adeò posset.

Equorum historia.

Cæterùm ut equorum, canum & suum historiam perficiã, quæ maximè hominibus sunt necessaria. Equo uni triginta fœminæ ad prolem tribui solent. Si alius superueniat equus, gregem prior circuit: si quam aberrantem animaduertat, morsu castigat: inde aduenam pugna aggreditur. Sunt equo dẽtes quadraginta. Eius ætas tum omnium quadrupedum dignoscitur tracta cute, nam in iuuenibus statim ad locum suum redit, extenditurq; in senibus autem nõ ita. Candidiores sunt quandoq; senio dentes equorum, contra cæterorum animalium morẽ: caro lenta, nec iucunda, ut nec lac, quod similiter crassum est, ac lentum. Cameli uerò caro gustui iucunda & salubris, ut etiam lac, quod etiam est suauissimum: miscetur tamen ob crassitiem duplo aquæ, nonnunquam triplo: atque hæc rationi conueniunt, quandoquidem (ut diximus) camelus inter solipeda & bisulca, medium quasi sit. Confert lac eius, si quid aliud, asciti, confirmatq; iecur. Equam fuisse refert Aristoteles, Pharsalicam cognomine Iustam, quæ omnes pullos patribus similes pariebat, unde cognomen assumpsit: nã minimũ semi nis emittebat in coitu, & imaginem incubantis equi firmiter in anima concipiebat: hæ duæ enim sunt causæ similitudinis fœtuum ad parentes, coloris autem, ut dixi, etiam alia.

Cameli caro, lacq; sũt suauissima, atque salubria.

Canes

Canum historia.

Canes uerò LXXII. diebus, id est, anni quinta parte ferunt, XII cæcutiunt: quædam ad anni quartam partem, cæcutiuntq; catuli XVII diebus, totidem uerò diebus caniunt fœminæ, quot cæcutiũt catuli. Apud nos sexta parte anni plerunq; ferunt, diebus scilicet LXI. atq; hi decem cæcutiunt: uariat hæc ratio gestationis uteri, ut in hominibus etiam persæpe, non tamen citra LX diem absoluuntur, nec ultra XCII, nisi monstrificus sit partus, gestatio extenditur. non diutius ali possunt in uentre, qui plures sunt fœtus, ideò & celerius æduntur: serius quo pauciores, unum enim quandoq; ædunt. Sed & in auibus pulli cæci nascuntur, uelut cornices, passeres, picæ, hirundo, columborumq; genera, ut turtur & palumbes, quiq; propriè columbi nominantur. Causa est paucitas uitelli in ouis, aut aquea tenuisq; illius substantia, quo fit ut diutius in ouo ali non possint, coguntur q; imperfecti exitum quærere.

Cur fœtus quidam tã quadrupedũ quã auium cæcinascantur.

Canes optimi, planis sunt & longis capitibus, auribus acutis & pauis, retrorsumq; tendentibus, collo longiusculo & iuxta caput tumido: pectore lato & in imo acutiore, costis ualidis, ilijs strictis, cruribus longis, atque lacertosis ac firmis, cauda raro pilo, nec longa: non clamosus, nam fortiores sunt, & animi præstantioris: tales enim magis uenatici sunt. Quòd si præter hæc simi sint, oculisq; nigris, atq; fulgentibus, cruraq; anteriora breuiora, & articuli recti, & spina carnosa, optimi erunt. Haud obscurum tamen est, omnia membra rotunda esse debere, collum, corpus, crura, ac pedes ipsos: sunt enim robustiores, agiliores, animoq; alacriores, & ab imminentibus periculis tutiores, ut qui ab obuijs corporibus minus lædantur, si casu in ea impingant. Sunt autem canum genera octo ab officijs: uenatici, qui lepores & fugacia animalia sectantur; uestigatores, seu indagatri-

ces, qui odore loca ferarum ac auium (sunt enim duorum generum) scrutantur: aucupes qui cum accipitre & falconibus edocti sunt aues capere: retiarij, qui perdices maximè uenantur cum reti, estq; eorum mira ars: molossi, qui cum feris potentibus, apris, lupis, ursis, taurisq; certant: melitei, qui in delicijs habentur, paruitate præcipua, quasi molossis contrarij: custodes, qui domibus & gregibus aduersùs fures adhibentur. lusiui, qui ferunt protecta, saltant, ludosq; alios facere sunt edocti: ad ludos aptiores, qui ex cane & uulpe nascuntur. Dociles euadunt, dũ uersantur cum simijs: quòd si mares canes cum fœmina simia progignant, qui nascuntur, ad ludos optimi sunt. Retiarij docentur captas perdices circumdare minis, atq; sic olfactus acutioris auxilio, euadunt in eam solertiam, industriamq; admirabilem. Morbis tribus præcipuè infestantur propè insanabilibus, rabie, angina, atque podagra. Rabiei conferunt, succus betæ, medulla sambuci, ignis excandenti ferro in fronte, ui diu tenere in aqua tepida demersum. Sunt qui nerauum, qui sub lingua est, eximant, non leui periculo: sed existimo, hos non uerè esse rabidos. Laborant præterea scabie, pulicibus, spinis, macie, alui duritie, uermibus in ulceribus, tumoribus, animi torpore ac desidia quadã. Oleum generaliter illorum morbos interiores iuuat: omnibus communis sectio uenæ in crucibus: uermibus autem stœchas, uel solùm suspensa, quæ epota etiam fertur sanare iumentorum pestem.

Suum historia.

Sed iam de suibus agamus, quibus morbus peculiaris est grando: quæ si modica sit, carnes efficit dulciores. Dignoscuntur tribus potissimum signis: certissimo, quòd grandines ipsas sub lingua habent: quòd uix posterioribus pedibus consistere possunt: quòd auulso pilo è dorso cruor apparet,

paret. Accidit etiam morbus eis, qui ab extremitatibus ortum habens, serpit paulatim ad pulmones & occîdit: atque ideò ubi statim inuaserit, præcidendum est membrum, nam in duobus aut tribus diebus pereunt. Glandes quoque suibus, licet iucundæ sint & salutares, fœminis tamen abortum faciunt: quod etiam contingit in ouibus. Sues quoque mutant culmos, & canes, cæteraq; animalia quadrupeda acutiores eò habent dentes, quò iuniora sunt.

Animalia uoracia seu genere, seu propria natura, ut inter boues bos, & capras capra plurimum lac generant. Et ob id quæ herbis pascuntur, carniuoris. Plus enim edunt, quia alimentum eorum minus nutrit. Lac tamen augent animalibus fabæ & eruum, sed abortum facit in prægnantibus: cytisus quoq; de quo Virgilius, Lac augentia.

Florentem Cytisum sequitur lasciua capella.

Tametsi dum floret, inutilior sit in cibo, quòd adurat: flos enim immodicè calefacit. Feles si domi uelis continere, auriculas præcide: timent enim roris ac pluuiæ guttas, ne aures ingrediantur. Domestici diuersorum colorum sunt, ac uarij, pardisq; ac pantheris similes. agrestes ucrò cinerei: quòd pilus ab aëris qualitatibus uehemẽter immutatus degeneret in obscurum, qualis est cinereus: hic enim minimũ lucis habet. Docentur autem quæcunq; mansuescunt animalia, ut capræ, asini, canes, feles, lutræ, quæ non secus ac quadrupeda canes, pisces cõpellit in retia. Est etiã magnum discrimẽ in animalibus, regionis ratione, ut canes. Gallici dociliores sunt, maximè Belgici, cæteris: & equi Elãdiæ insulæ, qui docẽtur circuire ac quærere homines certæ notæ, uelut barbatos & gibbos: uocem enim intelligunt educatoris, saltu circulos transeũt, calcitrãt, genua flectũt: piscibus & abietis lignis ac ramis aluntur: zethũ quoq; bibunt: Feles ut domi continentur. Equi miræ docilitatis.

hoc enim & uinum magis docilia reddit animalia, amicaq; educatori, ut in auibus patet. Murium genus cũm in domibus habitet, agreste tamen est, nec mansuescit, nisi quod alpinum dicitur. Albertus tamen bis scripsit, murem uidisse, qui erectus candelam in conuiuio tenebat: nescio an de alpino intellexerit. Sunt etiam alia genera murium, & rationi alimenti & potus, ac talia (ut dictũ est) plurimum possunt.

Mus candelã tenens.

QVADRVPEDVM PROPRIETATES. CAPVT XXXIII.

Canes uarij mordaces.

CANES maculosi plerunque mordaces, rubri quoq;, ferruginei, qui pilos hirsutos in dorso habent. Nam uarij animi sunt & inconstantis: canum autem natura, ut cõspicuum est, iracunda est: ob id, ut iracundi, inconstantesq; ad proditiones prompti sunt, ita canes maculosa & uaria pelle ex albo & nigro. Qui uerò ferruginei, exustam habent bilem qua abundant, maximè cũm in dorso hirsuti sunt: hoc enim siccatis indicium est, & ob id malefici. Similiter parui, quoniam sanguis qui in corde feruet, non potest in cerebro refrigerari, ob paruitatem distantiæ. Et macilenti, nam pingues humida qualitate obtundunt bilis feruorem. Et quibus oculi quasi mortui, quoniam atra bilis cerebrum illorum occupat. Diligunt dominum & amicos, quoniam sanguine sunt tenui, & ob id ad iram prompti, atq; ingeniosi. Quicunq; uerò duplici ordine dentium anteriore constat, uehemẽtiores sunt, & acriores: sunt enim natura sicciores: tales uidi Mediolani.

Feles